

Տ. ԿՈՄԻՏԱՍ ՔԱՂԱՍԱ ՂԵԻՈՆՂՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ՊԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ ՍԱՏՈՒՑՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(30 հունիսի, 2024 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

Գերաշնորհ սրբազան հայրեր, հոգեշնորհ, արժանապատիւ, բարեշնորհ հայրեր, սիրելի հավատացյալներ:

Մատթեոս ավետարանիչն այսօր մի պատումով մեզ պատգամ է տալիս այս կիրակիի համար: Ըստ ավետարանական դրվագի՝ այն հացի բազմացման հրաշքն է:

Մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի ծննդից մինչեւ այս հրաշագործութիւնը, բոլոր չորս ավետարանիչները միեւնոյն որեւէ դրվագի մասին չեն խոսում: Սա առաջին դեպքն է, որ բոլոր ավետարանիչները խոսում են հացի առաջին բազմացման մասին՝ փոքրիկ տարբերութիւններով, փոքրիկ լրացումներով, ավելացումներով ու պակասեցումներով: Մեր՝ քրիստոնյաներիս համար սա նշան է այն բանի, որ բոլոր ավետարանիչները հաղորդակից են եղել այս պատումին եւ բոլորը ներկայացրել են գրեթե նույնությամբ այն կարեւոր կետերը, որոնք առանցքային են այս պատումի մեջ:

Պատումը հետեւյալն է. մեր Տեր Հիսուս Քրիստոս իր 12 աշակերտների հետ բավական երկար քարոզչութիւնից հետո, շատ բժշկումներ կատարելուց հետո, անցնում է Բեթսաիդա՝ Պետրոս, Անդրեաս եւ Փիլիպոս առաքյալների ծննդավայրը՝ ասելով իր աշակերտներին, որ գնանք մի փոքր հանգիստ առնենք, որովհետեւ շատ հոգնեցինք: Եվ երբ գալիս եւ նավից իջնում են, տեսնում են ժողովրդի բազմութիւն, որ, իրենց հետապնդելով, եկել են իրենց հետեւից՝ ականատես եւ ականջալուր լինելով բոլոր բժշկութիւններին, քարոզչութիւններին, հրաշքներին: Տերն իր առաքյալների հետ միասին սկսում է այդ բազմութեանը նորից քարոզել, բժշկութիւններ կատարել:

«Երբ երեկո եղավ, օրը տարաժամեց,— ասում է ավետարանիչը,— աշակերտները մոտեցան Տեր Հիսուս Քրիստոսին՝ ասելով, որ Վարդա-

պե՛տ, արձակիր այս բազմությունը, թող գնա հարեւան գյուղերը, իր համար կերակուր գտնի, որովհետեւ օրը տարաժամել է, այստեղ էլ ամայի է, որեւէ բան չունենք մենք էլ նրանց կերակրելու համար»:

Տեր Հիսուս Քրիստոս առաքյալներին պատասխանում է՝ ասելով, որ կարիք չկա, որպեսզի բազմությունը գնան, այլ նրանք նրանց կերակրեք:

Առաքյալները զարմացան, որովհետեւ նրանք իրենց հետ ոչինչ չէին վերցրել: Եվ ուսուցչին պատասխանելով՝ ասում են, թե իրենք որեւէ բան չունեն այդ բազմությանը կերակրելու. ընդամենը հինգ նկանակ, այսինքն՝ գարեհաց, եւ երկու ձուկ: Տեր Հիսուս Քրիստոս պատվիրում է, որ նկանակները եւ ձկները բերեն: Վերցնելով դրանք՝ աչքերը հառում է դեպի երկինք, օրհնում, տալիս առաքյալներին, իսկ առաքյալները հրաշագործության հետեւանքով բազմացած հինգ նկանակը եւ երկու ձուկը տասներկու սակառներով բաժանում են խումբ-խումբ նստած բազմությանը: Լստ ավետարանիչների՝ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի հրաշագործության հետեւանքով կերակրվողները մոտ հինգ հազար էին՝ չհաշված կանանց եւ երեխաներին:

Տեր Հիսուս Քրիստոս իր երկրավոր կյանքի ընթացքում բազմաթիվ հրաշքներ գործեց. ջուրը գինու վերածեց, փոթորիկ սանձեց, ջրերի վրայով քայլեց, գոսացած ձեռք բժշկեց, կույրերին, կաղերին, համրերին բժշկեց, մեռածին հարույթյուն տվեց եւ, ի վերջո, այս ամենի գագաթնակետը՝ Ինքը հարույթյուն առավ: Առավել իրապաշտների համար այսպիսի երեւույթները լոկ ակնախաբկանքներ են: Բայց Նա, ով բնության օրենքներն է սահմանել, որով որ մենք փորձում ենք բացատրել բոլոր տեսակի երեւույթները, այդ թվում նաեւ հրաշքները, ի զորու է այդ օրենքները սանձել, կասեցնել եւ գործել աստվածային տնօրինությամբ:

Շատ ենք փորձել, շատ ենք փորձում գտնել յուրաքանչյուր հրաշքի պատասխանը: Բայց հրաշքները չեն բացատրվում: Այն երեւույթները, որոնց պատասխանները մենք փորձում ենք գտնել «ինչպե՛ս կատարվեց» հարցադրման միջոցով, այդ երեւույթները հիշյալ հարցադրմանը չեն ենթարկվում: Սրանք երեւույթներ են, որ անցնում են մարդկային բնական հասկացողության ընկալման սահմաններից եւ վերադառնում են գերբնականության ուժով: Հրաշքները չեն բացատրվում, հրաշքներին հավատում են, սրանք երեւույթներ են, որ հավատացողի համար իրականություն են, սրանք հոգեւոր իրականություն են, որի համար մեզանից Տերը պահանջում է իրականում հոգեւորվել, հավատալ, որովհետեւ այն ինչ

արվեց, չարվեց առերեւոյթ, չարվեց խաբկանքով, չարվեց մեզ խաբելով, այլ իրապես հինգ հազարը կերակրվեցին՝ եւ դեռ չհաշված կանանց ու երեխաներին:

Հացի բազմացման այս պատումը շատ հետաքրքրական է: Այս հրաշքով Տերը ոչ միայն հացն է բազմացնում, այլ նաեւ երկու ձուկը: Բայց ավետարանիչներն այս բնորոշում են կա՛մ հինգ հազարի կերակրում, կա՛մ հացի բազմացում: Հացի գաղափարը, թերեւս յուրաքանչյուր մեկիս է հայտնի, ամեն մեկս ամեն օր տքնում ենք հացի համար՝ հանապազօրյա հացի համար, եւ դրա գաղափարը մեզ որեւէ մեկիս խորթ չէ: Հացի գաղափարը, դեռեւս գալիս է մարդկության արարման ակունքներից: Առաջին անգամ Տերը Ադամի եւ Եվայի մեղանշումից հետո նրանց ասում է. «Ձեր երեսի քրտինքով պիտի վաստակեք ձեր հանապազօրյա հացը»:

Առանձնացրել եմ չորս հանգրվանային դրվագներ Սուրբ Գրքից, որոնցում հացի մասին անդրադարձում կա:

Առաջինը հիշյալ է, որ մեր երեսի քրտինքով պիտի վաստակենք մեր հանապազօրյա հացը:

Երկրորդն այն դրվագն է, որում հիշատակվում է, թե Եգիպտոսում գերության ժամանակ հրեաներին անապատում Տիրոջ կողմից երկնքից մանանա իջեցվեց, որին Դավիթ սաղմոսերգուն ասում է «հրեշտակների հաց, երկնային հաց»:

Երրորդը հացի բազմացումների պատումներն են:

Եվ չորրորդը, որին կհանդիպենք, մեր Տեր Հիսուս Քրիստոս է ասում. «Ես եմ կենդանի հացը, որ երկնքից է իջած» (Հովհ. Զ. 51):

Սկզբից՝ անեծքից մինչեւ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի՝ Կենդանի Հացը լինելու հայտարարությունը, բավական երկար ժամանակ է անցել: Բայց այս երկու դրվագները մեզ խորքում մի բան են ցույց տալիս, ուսուցանում: Հացը վաստակվում է տանջանքով, քրտինքով, բայց այդ տանջանքը, այդ քրտինքը, որ վատնվում է հաց վաստակելու համար, Տերը երբեք աննկատ ու անտես չի թողնում: Մեր հանապազօրյա, մարմնավոր կերակրի համար Տերը մեզ շնորհում է կերակուր՝ հաց: Մեր հոգեւոր տքնանքին՝ որպէս հատուցում, Տեր Հիսուս ինքն իրեն է տվել, որի համար իր երկրավոր կյանքի վերջին օրերին ինքն էլ տքնեց, տանջվեց, հալածվեց, ձաղկվեց, ի վերջո խաչվեց ու մեռավ, որ մենք Կենդանի Հաց ունենանք:

Մի առակ կա. մի մարդ ամեն երեկո տուն վերադառնալիս հինգ հաց է գնում՝ տուն տանելու: Ընկերը մի օր նրան հարցնում է, թե նա ինչո՞ւ է ամեն օր հինգ հաց գնում: Մարդն ասում է, որ մեկն իր ուտելու համար է, երկուսը՝ իր պարտքը վերադարձնելու, իսկ մյուս երկուսը՝ պարտքով տալու համար:

Այդ հարց տվողը մենք ենք, հաց գնողը մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսն է, որի մարմինը ամեն կիրակի այս Սուրբ Սեղանին պատարագվում է անարժաններիս ձեռքով: Հացերից մեկն իր՝ Աստվածության համար է, երկուսը այն բոլորի պարտք մարելու համար են, որոնք ապաշխարության մեջ են գտնվում եւ թողություն են խնդրում Տիրոջից՝ հաղորդության ճաշակմամբ, իսկ մյուս երկուսը՝ որպեսզի նրանք, որոնք մեղանշել են, իրենց համար պարտք լինի՝ դառնալու եւ ընդունելու այն Հացը, որ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի Մարմինն է եւ որն Նրա Արյան հետ ամեն կիրակի պատարագվում է այս Սուրբ Սեղանին:

Ավետարանական այս պատումը, որ հացի բազմացման պատումն է, գեղարվեստական որեւէ պաճուճանք չունի, պարզ շարադրանք է, բայց մեզ ուղղված խորքի հաղորդագրությունը շատ խոստուն է, ինչը երեւում է արդեն Հովհաննես ավետարանչի՝ հացի առաջին բազմացման մասին պատումի հաջորդ մի քանի նախադասությունից. «Գնացեք աշխատեցէ՛ք ոչ թե կորստյան ենթակա կերակրի համար, այլ այն կերակրի, որը մնում է հավիտենական կյանքի համար» (Հովհ. Զ. 27), «Աստուծոց է այն հացը, որ իջնում է երկնքից եւ կյանք է տալիս աշխարհին» (Հովհ. Զ. 32–33): Ամբողջ այս առակի հաղորդագրությունը հաջորդող հիշյալ նախադասությունների մեջ է. չարվարվե՛ք, տանջվե՛ք, քրտնե՛ք, տքնե՛ք մեղքերի քավության համար, որպեսզի արժանի դառնաք հավիտենական հացի ճաշակմանը, այն հացի, որ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի Մարմինն է, եւ որը Աստուծոց է, իջնում է երկնքից եւ կյանք է տալիս աշխարհին (հմմտ. Հովհ. Զ. 32–33):

Բոլոր տեսակի հացերը ճաշակողները մեռան. մեռան անապատի մանանա ուտողներն էլ, մեռան նաեւ այս հացի բազմացմանը ներկա եւ կերակրված բազմության բոլոր անդամներն էլ: Մարմնավոր կերակուր հացը մարդու մարմին է զորացնում, կարեւորը հոգու զորացումն է՝ հավիտենական հացի ճաշակումով, որի համար Տերն ասում է. «Գնացե՛ք աշխատեցէ՛ք ոչ թե կորստյան ենթակա կերակրի համար, այլ այն կերակրի, որը մնում է հավիտենական կյանքի համար» (Հովհ. Զ. 27):

Մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի ավետարանական պատգամն այն է մեզ, որ շարձարվենք, տքենք հավիտենական հացի համար, որ Իր Մարմինն է, որ Աստծուց է, որ Ինքն է տալիս մեր մեղքերի քավության եւ թողության համար:

Ուստի, դժուար եկեք ավետարանական ճամփորդության, գնացե՛ք սուրբ ավետարանիչներ Մատթեոսի, Մարկոսի, Ղուկասի եւ Հովհաննեսի շարադրանքների հետքերով: Նրանք ձեզ կտանեն մինչեւ Բեթղեհեմ՝ մինչեւ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի ծննդավայրը, որ կոչվում է «Հացի տուն», «Հացատուն», որտեղ ծնվեց Կենդանի Հացը: Այնտեղից նրանք ձեզ կբերեն մինչեւ Վերնատուն, ուր Տերը, հացը վերցնելով, բեկեց եւ ասաց. «Առե՛ք, կերե՛ք, այս է Իմ մարմինը (Մատթ. ԻԶ. 26):

Գնանք ավետարանիչների շարադրանքի ետեւից, գտնենք իրական Հացը, տքենք այդ Հացի համար, որպեսզի մեր հոգին սովից չմեռնի, որովհետեւ մեր եկեղեցիների խորաններում Քրիստոսի Մարմնի՝ Կենդանի Հացի ճաշակման խորհրդի հաստատումից մինչեւ մեր օրերը տասներկու հազար անգամ հինգ հազար եւ բյուր այս կենդանի հացի ետեւից եկողներ են եղել, ճաշակել եւ գնացել՝ եւ դեռ չհաշված կանանց եւ երեխաներին: Գնանք մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի կենդանի մարմնի եւ արյան ետեւից, Տերը մեզ սոված եւ ծարավ չի թողնի:

Մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի սերը, շնորհը եւ խաղաղությունը ամենքիս հետ լինի, այժմ եւ միշտ եւ հավիտյանս, ամեն:

